

Inovačný manifest

Opatrenia pre lepšie podnikateľské, výskumné a inovačné prostredie

Slovensko v súčasnosti čelí bezprecedentným výzvam, na ktoré nie je pripravené. Nové technológie so sebou prinášajú obrovský potenciál pre ekonomický a spoločenský rozvoj, avšak zároveň hrozí, že z nich bude profitovať iba tá bohatšia časť spoločnosti. Geopolitické výzvy, akou je ruská invázia susednej Ukrajiny, nám odkrývajú našu energetickú nesebestačnosť, a zároveň slabú odolnosť obyvateľstva voči dezinformáciám či propagande. Klimatické zmeny už dnes odhaľujú zraniteľnosť dodávateľských reťazcov, a transformujú mnohé odvetvia biznisu ako aj politiky na globálnej škále.

Tieto výzvy môžu zásadne ovplyvniť hospodársky rast a prosperitu Slovenska. V tejto súvislosti sme identifikovali tri hlavné výzvy a príležitosti, ktoré môžu slúžiť ako motory rastu. Na dosiahnutie týchto cieľov navrhujeme implementáciu opatrení, ktoré podporia inovácie, podnikavosť, rozvoj zručností, a tvorbu pracovných miest.

Prvou výzvou je zabezpečenie kvalitnej pracovnej sily. Je dôležité riešiť dlhodobý nedostatok pracovnej sily so zručnosťami vyhovujúcimi požiadavkám trhu práce.

Druhá výzva je rozvoj podnikateľského prostredia. Navrhujeme vytvoriť jednoduchý a flexibilný legislatívny rámec, odstrániť byrokráciu a modernizovať služby štátu, zaviesť daňové opatrenia na podporu podnikania a implementovať ESOP pre rast a rozvoj podnikov. Cieľom je zastaviť emigráciu startupov zo Slovenska, podporiť malé a stredné podniky, a vytvoriť pracovné miesta.

Tretia výzva sa zameriava na efektívne zjednotenie riadenia výskumu a inovácií, ktoré je momentálne rozdelené medzi viacero ministerstiev a agentúr. S cieľom dosiahnuť väčšiu pridanú hodnotu, je potrebné analyzovať a plánovať zlúčenie funkcií, zosieťovanie inovačných centier a vytvorenie centrálnej inovačnej inštitúcie. Tieto opatrenia by umožnili efektívnejšiu alokáciu zdrojov na podporu inovácií a vývoja nových riešení.

Sme presvedčení, že vďaka týmto opatreniam Slovensko môže byť Slovensko perspektívnou krajinou s lepším podnikateľským, výskumným a inovačným prostredím.

Výzva 1: Kvalitná pracovná sila

Okrem podpriemerných výsledkov žiakov na základných a stredných školách, Slovensko zaostáva aj v celoživotnom vzdelávaní. To spôsobuje značnú nerovnováhu a nedostatok pracovnej sily so zručnosťami požadovanými na trhu práce. V porovnaní s inými krajinami OECD, participácia žien na pracovnom trhu je nízka. Vyčlenené z pracovného procesu sú aj marginalizované komunity a ľudia zo slabších socioekonomických pomerov.¹ Vďaka rýchlo starnúcej populácii sa naša krajina nemôže spoliehať len na zvýšenie zamestnanosti a je potrebné zvýšiť produktivitu na obyvateľa. Slovensko má preto príležitosť implementovať mechanizmy na zvýšenie inovatívnosti, podnikavosti populácie a rozvoj zručností.

a. Inkubačné a akceleračné programy

Inovačný ekosystém budujú inovatívni ľudia. Tí sa vo svete (Estónsko, Izrael, USA) vzdelávajú v rámci špecializovaných **inkubačných a akceleračných programov pre podnikavých jednotlivcov, začínajúce firmy a sociálnych inovátorov.**

Tieto programy sú zvyčajne (i) financované z verejných zdrojov² a (ii) riadené súkromnými partnermi. Tieto programy síce negenerujú veľa úspešných startupov, no umožňujú ľuďom nadobudnúť kľúčové zručnosti potrebné v inováciách a zakladaní inovatívnych firiem, či pri riešení spoločenských problémov. Súčasťou rozvoja inovačného ekosystému sú aj sociálne inovácie, tak ako to je bežné pri zahraničných štátnych inovačných inštitúciách: [Sitra](#) – Fínsko, [Vinnova](#) – Švédsko, či [Accelerate Estonia](#).

Preto navrhujeme **súťažnú grantovú podporu programov na budovanie inovačného ekosystému v celej jeho šírke**, vrátane sociálnych inovácií, od podpory podnikavosti u študentov, cez inkubáciu projektov až po ich akceleráciu.

Súkromní partneri motivovaní ekvitou (v prípade programov pre projekty v neskoršom štádiu) v založených projektoch zabezpečia, že (i) prostriedky sa alokujú serióznym uchádzačom, a (ii) programy budú pre účastníkov predstavovať vysokú vzdelanostnú pridanú hodnotu. Pri výbere súkromných partnerov je potrebné vytvoriť (i) medzinárodnú a nezávislú komisiu, a tiež (ii) vybrať subjekty, ktoré sú v oblasti inovatívneho vzdelávania nespochybniteľnou autoritou (so špeciálnym dôrazom na subjekty prepájajúce akademický sektor s praxou a podporujúcich transfer znalostí).

¹ OECD (2021) Economic Policy Reforms 2021: Going for Growth [LINK](#)

² Len v Izraeli je 37 verejne financovaných inkubátorov. Viac info tu:

<https://finder.startupnationcentral.org/investors/search?&fundingtype=Incubator&status=Active>

Zároveň je potrebné klásť dôraz na zahraničných partnerov a kvalitné prepojenie a budovanie inovačného ekosystému aj na regionálnej úrovni v rámci Slovenska.

Príkladom dobrej praxe zo zahraničia je napr. [Startup Sauna](#) vo Fínsku.

Vplyv na štátny rozpočet: Ročne by na tento program bolo potrebných 2-4 miliónov EUR na kontinuálnu podporu 3 až 6 inkubátorov. Tieto aktivity môžu byť financované z Plánu obnovy.

b. Zefektívnenie výučby podnikateľských zručností na vysokých školách

- V rámci reformy vysokých škôl navrhujeme zmenu vzdelávacích osnov tak, aby lepšie reflektovali potreby trhu práce a mali lepšie prepojenie s praxou. Navrhujeme, aby boli 2.stupne VŠ vzdelávania v odboroch ako manažment, ekonómia a podnikanie viac prepojené s inovačnými inkubátormi alebo akcelerátormi, napr. formou získavania kreditov.
- Zníženie počtu miest na 2.stupni VŠ vzdelávania v odboroch ako manažment, ekonómia a podnikanie - na základe graduate trackingu a reálnych potrieb trhu.
- Zároveň vnímame potrebu naštartovať zmenu vnímania u zamestnávateľov ako aj študentov, že mať iba "bakalára" nestačí, pričom v štátoch západnej Európy či USA je to bežná prax. Navrhujeme riešenie formou prieskumu a následnej kampane v spolupráci so stovkami zamestnávateľov.
- Rovnako už na základnej škole a strednej škole by sa malo každé dieťa učiť hrovou formou predmety ako ekonómia, financie, právo, a podnikanie na posilnenie finančnej gramotnosti a podnikavosti.

Vplyv na štátny rozpočet: Bez dopadu / prípadné úspory pri znížení počtu miest.

c. Lákanie cudzincov a Slovákov pôsobiacich v zahraničí

Slovenskí zamestnávateľia, vrátane univerzít a výskumných organizácií, majú [problém](#) nájsť kvalifikovaných pracovníkov. Z tohto dôvodu preto vnímame potrebu väčšej otvorenosti pracovného trhu voči cudzincom, a zároveň vytváranie podmienok pre návrat Slovákov, ktorí pôsobia v zahraničí. Týka sa to najmä vysokokvalifikovaných a skúsených jednotlivcov, ktorí chýbajú na miestnom pracovnom trhu. Navrhované opatrenia pre zvýšenie atraktivity zahŕňajú:

- Promovať pracovné ponuky orientované na slovákov zo zahraničia a cudzincov v spolupráci so [Slovak Global Network](#) a [LEAF](#).
- Finančná motivácia pre Slovákov žijúcich v zahraničí sa vrátiť v podobe daňových prázdnin z príjmu fyzických a právnických osôb. Po dobu 1-3 rokov by navrátilci platili len odvody.

- Špičkové užívateľské prostredie a proces zameraný pre zahraničných uchádzačov pri komunikácii s migračnými autoritami. Tento cieľ sa dá dosiahnuť (i) kvalitnou digitalizáciou procesu, (ii) viacerými jazykovými verziami, (iii) vhodnou jazykovou vybavenosťou úradníkov a policajtov komunikujúcich so zahraničnými ľuďmi, a (iv) čo najkratšími lehotami na spracovanie
- Zavedenie študentských a výskumných víz zameraných na lákanie kapacít z tretích krajín mimo EÚ.
- Zrýchlenie prístupu k trvalému pobytu a občianstvu pre najkvalifikovanejší zamestnancov z tretích krajín, spolu so zmenou právnej úpravy overovania ovládania slovenského jazyka
- Zrýchlenie zamestnávania cudzincov a odstránenie bariér pre návrat Slovákov žijúcich v zahraničí (i) automatické uznávanie diplomov zo zahraničných vysokých škôl z rebríčka top 1000, (ii) akceptácia diplomov v cudzích jazykoch bez potreby úradného prekladu.

Vplyv na štátny rozpočet: Očakávame výdavky na digitalizáciu komunikácie s migračnými autoritami.

d. Pracovno-právne opatrenia

- Je potrebné **zvýšiť právnu istotu ohľadom pôsobenia freelancerov** (živnostníkov, jednoosobových s.r.o.) metodickým usmernením Inšpektorátu práce, ktoré bude prísne dodržiavať definíciu "závislej práce" v §1 Zákonníka práce ods. 2, t.j. za nevyhnutný znak bude považovať aj určenie pracovného času zamestnávateľom; prípadne bude viac prihliadať aj na prvok dobrovoľnosti a slobodnosti rozhodnutia.
- Tiež je potrebné **sflexibilniť dohody mimo pracovného pomeru** buď zvýšením časových dotácií jednotlivých dohôd, alebo zavedením jednej flexibilnej formy dohody.
- Kľúčovým opatrením je **zefektívnenie mechanizmu imigrácie zahraničného talentu** na Slovensko prostredníctvom (i) zásadného skrátenia lehôt na vybavenie žiadostí, napr. 10 pracovných dní; (ii) zrušiť povinnosť nahlasovať voľné pracovné miesta pri obnove prechodného pobytu³, (iii) vydávať povolenia umožňujúcim týmto ľuďom tak pracovať ako aj podnikateľ, vykonávať výskum, bez nutnosti uchádzať sa vždy o príslušné povolenie pri zmene režimu pôsobenia, (iv) vytvorenia operačných programov zameraných na špecifické krajiny ako napríklad Bielorusko, Ukrajina, aby sme umožnili rýchly presun aj celých firiem a rýchlo ich vedeli začleniť do ekosystému využiť blízkosť SK a prístupu na EÚ trh.
- Úprava definície a postavenia **záujmového združenia právnických osôb (ZZPO)** by odstránila formálnu bariéru pre verejno-súkromné partnerstvá a podporila výraznejšie zapojenie súkromného sektora do výskumu
- Možnosť **zamestnávania výskumných pracovníkov** v neziskových výskumných organizáciách **na dobu určitú** (aj opakovane) by značne zlepšilo hospodárnosť vedenia projektov v oblasti výskumu a vývoja

³ [Ministerstvo hospodárstva SR \(2022\) Kilečko 3](#)

Vplyv na štátny rozpočet: Neočakávame zásadný vplyv na štátny rozpočet.

Výzva 2: Prosperujúce podnikateľské prostredie

Podľa prieskumu Dealroom skoro 50% slovenských startupov sa relokujú do zahraničia⁴. Týmto naša krajina stráca hodnotu približne pol miliardy EUR. Na Slovensku však tento sektor má obrovský potenciál lebo za každý investovaný milión vie vzniknúť až 60 pracovných miest.

e. Právny rámec, ktorý pomôže podnikateľom

Cieľom je vytvoriť **jednoduchý** (málo výnimiek, aplikovať férové pravidlá pre rôzne typy podnikania), **prehľadný** (zakotvený v malom sete vzájomne nekolidujúcich⁵ zákonov resp. noriem) a **flexibilný** (ponechávajúci širší priestor na aplikáciu do praxe⁶) legislatívny rámec, ktorý v maximálnej miere umožní podnikateľom zameriavať sa na rozvoj svojho podnikania.

Kľúčovými prvkami funkčného legislatívneho rámca sú:

- Úprava spoločnosti s ručením obmedzeným (s.r.o.)

Úprava by mala nasledovať vzor západných štátov (napr. Česká republika, Delaware), t.j. (i) zrušenie maximálneho počtu spoločníkov, (ii) zníženie výšky minimálneho vkladu a (iii) zníženie nároku na vyššie vlastné imanie (iv) zrušenie rezervného fondu a “anti-chaining” pravidla, (v) zavedenie virtuálnych valných zhromaždení, (vi) možnosť vydávať podiely ako cenne papiere s rôznymi druhmi práv napr. pri hlasovaní, distribúcii zisku.

- Nové inštrumenty pre rast ekonomiky

Zaviesť a ukotviť v zákone bežne používané investičné inštrumenty v rozvinutých kapitálových trhoch na zabezpečenie kapitálu pre rast spoločností ako napr. (i) Redeemable cumulative preference shares (odkupiteľný podiel) (ii) Konvertibilné a hybridné inštrumenty ako venture debt, venture lending, warrants, a vymeniteľný dlhopis na prítiahnutie investícií.

⁴ Credo, Google for startups, Atomico, a Dealroom (2022) Central and Eastern European Startups 2022

⁵ Napr. záväzkové právo zakotvené odlišne v Občianskom a Obchodnom zákonníku

⁶ Napr. po vzore voľnej úpravy akcií s osobitnými právami pri jednoduchej spoločnosti na akcie, ktorá ponecháva priestor na dopracovanie osobitných práv spojených s akciami na spoločnosti

- Odstránenie byrokracie

Modernizácia legislatívy v oblasti (i) komunikácie, (ii) identifikácie a (iii) podpisovania, s cieľom **minimalizovať listinnú úradnú komunikáciu**. Dôležité tiež bude **nahradiť autentifikáciu občanov** či už biometriou alebo inými a viac funkčnými prostriedkami, ktoré dnes bežne používajú napr. banky alebo poisťovne (napr. 2-stupňová verifikácia). Zaručený elektronický podpis, resp. listinnosť rôznych dokumentov by sa mala vyžadovať len v nevyhnutných prípadoch. Štandardne by mal postačovať **podpis prostredníctvom komerčných digitálnych podpisových nástrojov** (napr. DocuSign, PandaDoc, AdobeSign) tak, ako je tomu v mnohých zahraničných krajinách. **Minimalizovať poplatky mimo daňovej povinnosti**, napr. povinné zrážky do umeleckých fondov vo výške 2% (v prípade, ak je odmena za dielo vyplatená autorovi v postavení SZČO).

Do digitálnej transformácie by mali byť aktívne zapojení hráči zo súkromného sektora, ako dodávatelia a experti, v rámci procesu Procure for Innovation.

Vplyv na štátny rozpočet: Neočakávame zásadný vplyv na štátny rozpočet.

- Otvorenie jednotlivých trhov konkurencii

Cieľom legislatívnych úprav je odstránenie tzv. *ring-fencingu* a konfliktu záujmov v rámci jednotlivých trhov. Medzi takto zdeformované trhy patria napr.:

- **Trh právnych služieb:** Technologické spoločnosti dnes na tomto trhu prakticky nevedia inovovať, nakoľko tento je vyhradený len pre advokátske kancelárie.
- **Trh finančných služieb:** Banky a poisťovne sú na trhu finančného poradenstva prioritizovanými hráčmi v porovnaní s finančnými agentmi a poradcami. Na trhu je tak obmedzená možnosť konkurencie a inovácií.

Vplyv na štátny rozpočet: Neočakávame zásadný vplyv na štátny rozpočet.

f. Služby štátu

Služby štátu by sa mali začať orientovať a hodnotiť podľa kritéria proklientského prístupu. Proklientskosť znamená:

- **Zjednodušenie a zlúčenie funkcií úradov a agentúr**, aby na jednom mieste, ideálne digitálne, vedeli občania a spoločnosti vybaviť širšiu agendu spravovania, aktualizácie, evidencie a zdieľania dát medzi verejnými inštitúciami (napr. ORSR, CDCP, NCDP, RPVS, DÚ, SocPoist, Zdrav. Poist.)
- **Flexibilnejšie a proklientsky nastavené úradné hodiny**, t.j. nielen počas bežnej pracovnej doby väčšiny obyvateľov, teda pred 9:00 alebo po 17:00, ak danú agendu nie je možné vybaviť elektronicky alebo telefonicky;

- Dôraz na **digitálnu komunikáciu** a doručovanie dokumentov, t.j. minimalizácia fyzického kontaktu; po vzore iných krajín implementovať v štátnej správe chatboty;
- Dôraz na **skracovanie lehôt** na operačné minimum, a to obzvlášť ak sú občania, podnikatelia alebo spoločnosti obmedzované (napr. zadržiavanie finančných prostriedkov, vydávanie licencií a potvrdení a pod.);
- Celkový manažment **motivujúci úrady a ich zamestnancov k podpore svojich klientov** - občanov. Verejné hodnotenia jednotlivých úradov občanmi môžu byť dobrým začiatkom pre identifikovanie slabých miest vo verejnom sektore;
- **Digitalizácia štátnych služieb** napr. pri Obchodnom registri, Katastri nehnuteľností. Je dôležité, aby väčšina úkonov mohla byť vykonaná digitálne, čo nielen ušetrí množstvo času, ale zároveň vytvorí priestor pre vývoj súkromných inovatívnych riešení nad samotnými verejnými portálmi. Taktiež je kľúčové, aby vybrané informácie uvedené na webových stránkach štátnych inštitúcií boli brané ako výpisy a nebolo potrebné tieto zvlášť obstarávať.
- **Povoliť externým registrátorom**, t.j. advokátom, pridávať informácie do obchodného registra. Týmto by sa zabezpečili presnejšie, rýchlejšie, a transparentnejšie informácie.
- **Rýchlejšie a modernejšie súdnictvo** by vedelo zlepšiť dôveru vo vymožitelnosť práv a apetít investovať a podnikať. Sudcov a pracovníkov súdu je potrebné odbremeniť od rutinných automatizovateľných aktivít s nízkou pridanou hodnotou napr. automatizovať platobné rozkazy a informačnú kanceláriu po vzore iných rozvinutých krajín.
- Po vzore Delaware, najmä **zrýchliť rozhodnutia obchodných súdov**, zavedením maximálnej lehoty na rozhodnutie 30 dní.
- **Zvýšiť meranie a dostupnosť dát** a dať ich zadarmo alebo za poplatok dostupné širokej verejnosti v rámci OpenData iniciatívy.

Vplyv na štátny rozpočet: Pri vhodnej organizácie práce neočakávame zásadný vplyv na štátny rozpočet.

g. Daňové opatrenia pre podporu podnikania

- Pomoc mladým ľuďom začať podnikanie

Slovensko má najvyššiu nezamestnanosť mladých z krajín V4⁷. Jedným z riešení je vytvorenie schém pre podporu mladých podnikateľov napr. daňovým zvýhodnením,

---

⁷ Inštitút Zamestnanosti (2022) Youth unemployment and NEET

možnosť podnikat' aj nepľnoletým osobám ako v Česku⁸, a podľa vzoru nemeckej EXIST schémy poskytovať granty študentom, čerstvým absolventom a výskumníkom⁹.

Rozbehnutie podnikania by malo byť jednoduché a daňovo nezaťažujúce. Preto navrhujeme jednotnú zníženú daňovú sadzbu (max 5%) do výšky obratu 10 000 eur. Akýchkoľvek ďalšie dane či odvody by začínajúci podnikateľ už nemusel platiť. Zároveň, ak ročný obrat nepresiahne 10 000 eur, nebolo by potrebné si zriadiť živnosť, ani žiadnu inú formu podnikania, ani si viesť účtovníctvo.

- Daňové zvýhodnenie spoločností, ktoré podporujú prílev kapitálu a môžu vytvoriť vysokokvalifikované miesta

Zvýhodniť a zrýchliť licencovanie regulovaných subjektov v SR, napr. pre nariadenie MIKA, aby sme boli kompetitívnejší voči iným krajinám EÚ. Rovnako, umožniť elektronickú komunikáciu a elektronické podpisovanie v licenčnom procese vo vzťahu k NBS.

- Zrušenie odvodov z kapitálových príjmov

Zároveň navrhujeme **zrušiť zdravotné odvody z dane z kapitálových príjmov**, nakoľko výsledné daňové zaťaženie motivuje úspešných podnikateľov opúšťať Slovensko. Napr. v Českej republike a v Maďarsku sú zdravotné odvody pri platení dane z kapitálových príjmov 0%, čo motivuje mnohých Slovákov založiť si firmy v susedných krajinách. Preto v Česku bolo investovaného desaťnásobne viac kapitálu do startupov¹⁰, čo stimuluje inovácie a trh.

Vplyv na štátny rozpočet: Zrušenie zdravotných odvodov na Slovensko môže mať za následok zvýšený výber daní z kapitálových príjmov, keďže zakladatelia firiem nebudú musieť utekať za hranice.

- Tzv. ESOP

Kompensácia vybraných spolupracovníkov či dodávateľov spoločnosti formou akcií / obchodných podielov je jedinečným spôsobom prilákania kvalitného ľudského talentu, a to pre začínajúce ako aj pre zabehnuté spoločnosti. Dnes je však takéto

---

⁸ [SBA \(2021\) Podnikanie nepľnoletých](#)

⁹ [Federal Ministry for Economic Affairs and Energy \(od 1998\) EXIST](#)

¹⁰ Credo, Google for startups, Atomico, a Dealroom (2022), Ibid.

odmeňovanie daňovo nekoncepčné a byrokraticky obtiažne pre všetky zúčastnené strany. Navrhujeme preto:

- Posunutie momentu zdanenia a platby odvodov až k momentu tzv. exitu, nie v momente nadobudnutia, ako je tomu teraz pri zamestnancoch
- Oslobodenie od platby dane z kapitálového príjmu pre fyzické osoby pri dodržaní časového testu 1 rok, ktoré držia firemné akcie alebo obchodný podiel spoločností neobchodovaných na burze (po vzore úpravy pri verejne obchodovaných spoločnostiach). Alternatívne: navrhujeme plošnú a rovnú daň z kapitálových príjmov na 15% (t.j. vrátane zrušenia súčasných foriem oslobodenia od dane z kapitálových príjmov).

Vplyv na štátny rozpočet:

ESOP: Odhad výpadku na dani z príjmov fyzických osôb, zdravotných a sociálnych odvodov je postavený na diskusii so sektorom. Zamestnanecké akcie ako nepeňažný benefit využívajú primárne centrá zdieľaných služieb. Priemerný benefit v tomto sektore sa pohybuje vo výške 300 až 500 eur hrubých príjmov na zamestnanca ročne. Výpadok príjmov je kvantifikovaný ako maximalistický scenár - súčin 500 eur a počtu zamestnancov [29 tisíc](#) je základ dane, z ktorého sú vypočítané výpadky odvodov a dane z príjmu. Na horizonte do roku 2030 je použitá indexácia nákladov 5 %.

Oslobodenie kapitálových príjmov: Odhad výpadku na dani z príjmov fyzických osôb a zdravotných odvodov, vychádza z údajov z daňových priznaní typ B (oddiel VIII) za obdobie 2017 – 2020. Rozdiel medzi príjmami a výdavkami je základom dane na ktorý aplikujeme sadzbu 19 % a sadzbu zdravotných odvodov 14 %. Z uvedených dát nie je jasné v akej miere ide o príjmy z akcií firiem neobchodovaných na burze, ktorých príjmy sú zdanené bez ohľadu na dobu držby alebo príjmy z akcií obchodovaných na burze no držané kratšie ako 1 rok. Preto operujeme s „maximálnym“ vplyvom uvedeným v daňových priznaniach. Výpadok daňových príjmov indexujeme na horizonte 5 % indexáciou.

Výzva 3: Svetový výskum a inovácie

h. Zjednotenie riadenia výskumu a inovácií

Získaniu ešte väčšej pridanej hodnoty z výskumu a inovácií bráni neefektívne riadenie a manažment výskumu a vývoja. Riadenie je rozdelené medzi štyri ministerstvá a ich implementačné agentúry. Tieto inštitúcie majú zároveň častokrát nejasné a prekrývajúce sa funkcie a zodpovednosti. Ak by bolo riadenie a financovanie tejto rozsiahlej infraštruktúry efektívnejšie, ušetrené zdroje by sa dali alokovať priamo na podporu inovácií

(vouchre, granty, rizikový kapitál pre startupy a pod.). Preto podporujeme opatrenia zahrnuté v [Národnej stratégii pre výskum, vývoj a inovácie 2030](#), a to konkrétne:

- **Analýza a následne detailný plán** zlúčenia/preskupenia funkcií existujúcich ministerstiev, agentúr a organizácií, ktoré sa podieľajú na tvorbe a implementácii výskumu, vývoja a inovácií
- **Zosieťovanie a modernizovanie** inovačných a podnikateľských centier v regiónoch, tak aby reagovali na lokálne potreby, a zároveň podpora existujúcich súkromných inštitúcií/hubov/konzultačných spoločností/coworkov a pod., ktoré podporujú miestne inovácie (teda mimo sietí NPC, SBA a pod.).
- Zosieťovanie týchto inovačných inštitúcií je len medzikrok - dlhodobým cieľom by malo byť unifikovanie týchto centier a agentúr tak, aby mal štát v regióne **jeden point-of-contact pre inovácie** a týmto spôsobom by aj zabezpečoval prístup k podpore z rôznych typov fondov (a.k.a one-stop shop)
- Vytvorenie **centrálnej inovačnej inštitúcie**, ktorá bude jediným orgánom zodpovedným za rozvoj celého inovačného ekosystému, a bude zastrešovať všetky existujúce aktivity.
- Lepšie využívanie a modernizácia **existujúcej inovačnej infraštruktúry** - tj. vedecké parky, pokročilé pracoviská, a pod. (túto tému už čiastočne adresujú už napr. transformačné a inovačné konzorciá)

Vplyv na štátny rozpočet: Očakávame efektívnejšiu alokáciu zdrojov, bez dopadu na rozpočet. Viaceré body je možné financovať z Plánu obnovy.

i. Posilnenie inovačných kapacít inštitúcií

- Sfunkčnenie inovačných vertikál pri viacerých úradoch resp. inštitúciách so spoločenským inovačným potenciálom (napr. Kataster nehnuteľností, OR SR, NBS). Tieto inovačné "sandboxy" by mali disponovať (i) otvorenými dátovými setmi, (ii) riaditeľmi s kvalitnými inovačnými skúsenosťami, a (iii) právomocami ovplyvňovať regulačné a procesné fungovanie danej inštitúcie alebo úradu v súlade s potrebami inovačného prostredia.
- Inovačné oddelenia/jednotky by mali byť štandardom všade tam, kde sa jedna o väčšiu inštitúciu, určite napr. na úrovni ministerstiev. Na čele týchto oddelení by bol vždy Chief Innovation Officer, zodpovedný za inovovanie danej inštitúcie zvnútra (jej procesov, služieb, technológií etc.). Zároveň je potrebné oddeliť inovácie od IT operatívy, tj. mandát inovovať nemá byť súčasťou kompetencií IT riaditeľov).
- Tieto jednotky by mali mať za cieľ okrem iného aj pretláčať verejné obstarávanie inovácií, aby sa nielen inovoval štát, ale aj stimulovala lokálna ekonomika. UVO

by mal poskytnúť aktívnu podporu a motivovať užívateľov zákona o VO využívať všetky jeho inovatívne možnosti (a nehrať to na alibizmus, že jedine kritérium je cena a pod.)

Vplyv na štátny rozpočet: Pri tvorbe nových inovačných tímov očakávame dopad na rozpočty jednotlivých inštitúcií, najmä nové výdavky napr. na odmeny či nové technické vybavenie, cca 150 000 - 300 000 EUR/rok, v závislosti od veľkosti inovačných tímov a kompetencií daných inštitúcií. V strednodobom horizonte očakávame hospodárnejší chod daných inštitúcií, ktoré vzniknú investovaním do týchto inovačných kapacít.

j. Opatrenia uľahčujúce transfer technológií

- Drobné úpravy do par. 9 zákona o vysokých školách, ktorými by sa nakladanie s **majetkom verejných vysokých škôl** stalo viac flexibilným
- Explicitná úprava nakladania s **právom o duševnom vlastníctve** v Zákone o nakladaní s majetkom vedeckých inštitúcií, ako aj v Zákone o VŠ
- Úprava Zákonníka práce, konkrétne odstránenie limitácie, že na činnosti, ktoré sú predmetom autorskoprávnej ochrany, nie je možné uzatvárať **dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru**

Vplyv na štátny rozpočet: Žiaden.

k. Financovanie výskumného a inovačného prostredia

Silicon Valley nás učí, že bohatstvo vytvorené jednou generáciou podnikateľov vie vytvoriť štartovací kapitál pre ďalšiu generáciu podnikateľov. Kapitál na naštartovanie podnikania však na Slovensku nie je dostatočný. Vytvorenie podmienok pre tzv. *angel* investorov, ktoré by ich motivovali financovať slovenské inovatívne spoločnosti, považujeme za kľúčový pre rozvoj inovačného ekosystému, a to nasledujúcim spôsobom:

- Podpora financovania firiem v pre-seed a seed fáze

Navýšenie objemu rizikového kapitálu vnímame ako kľúčový krok k vykompenzovaniu finančnej medzery na trhu pre firmy v pre-seed a seed fáze životného cyklu firiem.

Riešením by bolo založenie VC fondu na podporu firiem v rannej a rastovej fáze podnikateľského cyklu, kde sa kombinuje súkromný a verejný kapitál, s kritériami ako:

- Fokus na primárne high-tech spoločnosti, avšak dôležitá je najmä inovatívnosť a jedinečnosť riešenia a funkčný tím, ktorý je schopný pretaviť očakávania do reálnych komerčných výsledkov
- Kapitál je určený na financovanie vývoja prototypu produktu či služby
- Výška investície od 100.000 EUR do 500.000 EUR
- VC fond vstupuje do spoločnosti vždy s nezávislým súkromným spoluinvestorom na princípe pari-passu, tj. za rovnakých podmienok vo vzťahu k výške investície (50:50) a rovnakej pozícii pri zdieľaní benefitov a rizík investície
- Zvlášť daňový režim pre investície do (inovatívnych spoločností (i) Podľa vzoru Enterprise Investment Scheme¹¹ z UK – FO/PO sa zo zaplatenej dane štátu vráti po investícii časť vo forme tax payback (ii) Započítavanie strát z investícií voči ziskom nie len v jednom roku ale kumulatívne

Tento VC fond by sa mohol rozšíriť o koncept inkubátora, ktorý by podporoval fázu “proof of concept”, a distribuoval by prostriedky v hodnote 20-30K. VC fondy na Slovensku častokrát nemajú koho podporovať, pretože mnoho začínajúcich startupov sa neprehupne cez fazu PoC kvôli tomu, že nezískajú potrebných pár tisíc od angel investorov alebo F&F (friends & family) - a tým pádom je malá báza na rast cez VCs.

Zároveň je potrebné umožniť aj dôchodkovým fondom vkladať peniaze do mechanizmov akým sú VC fondy, tj. zliberalizovať tieto pravidlá, aby neboli tak konzervatívne ohľadom akceptovateľnej rizikovosti.

Vplyv na štátny rozpočet: Očakávame potrebnú investíciu 2-3 mil ročne pre firmy v pre-seed fáze v období 2024-2030

- Podpora financovania nezávislého výskumu cez verejno-súkromné partnerstvá

V porovnaní s inými európskymi krajinami, na Slovensku chýba prvok verejno-súkromných partnerstiev v oblasti výskumných organizácií. Takáto forma rozvoja vedy, výskumu a inovácií (vrátane transferu) sa ukazuje ako dôležitý a overený prvok ekosystému - napr. inštitút DFKI založený v roku 1998 v Nemecku, alebo Fraunhofer založený v roku 1949 s aktuálne 30.000 zamestnancami a ročným rozpočtom €2.9 miliardy. Samotná povaha verejno-súkromných organizácií stimuluje priame prepojenie priemyslu a výskumu zahŕňajúc celý akademický sektor, keďže takéto inštitúcie pôsobia v úzkom prepojení verejného a súkromného sektora. Zároveň prináša efektívne fungovanie v porovnaní so štátnymi/verejnými organizáciami a umožňuje cez tieto prepojenia zlepšovanie oboch

---

¹¹ [HM Revenue & Customs \(2016\) Enterprise Investment Scheme](#)

sektorov. Navrhujeme preto aby sa v oblastiach relevantných pre priemysel a krajinu začali vytvárať verejno-súkromné partnerstvá.

Vplyv na štátny rozpočet: V krátkodobom horizonte bude vstup do verejno-súkromných partnerstiev prinášať zvýšené výdavky. Zo stredno a dlhodobého horizontu očakávame pozitívny dopad na štátny rozpočet predovšetkým prostredníctvom zvýšených odvodov a udržania zamestnanosti a konkurencieschopnosti firiem.